

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	21921 - Dimensió Familiar en el Treball Social de Casos
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Identificació de l'assignatura

Assignatura	21921 - Dimensió Familiar en el Treball Social de Casos
Crèdits	1,8 de presencials (45 hores) 4,2 de no presencials (105 hores) 6 de totals (150 hores).
Grup	Grup 1, 1S (Campus Extens)
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx
Josefa Cardona Cardona jp.cardona@uib.es	12:00	13:00	Dimarts	27/09/2016	20/12/2016	Despatx 2 Beatriu de Pinós
Maria Elena Cuartero Castañer me.cuartero@uib.es	15:00	16:00	Dilluns	01/09/2016	13/01/2017	3. Beatriu de Pinós. me.cuartero@uib.es
Maria Consuelo Vaño Piedra c.vano@uib.es	18:10	19:00	Dimarts	13/09/2016	27/06/2017	2 Beatriu de Pinós

Contextualització

Els professionals del Treball Social desenvolupen les seves funcions en una multiplicitat de situacions i contextos. Tots ells tenen un denominador comú que es converteix condició necessària, el desenvolupament d'una relació d'ajuda.

L'assignatura que es presenta vol oferir els coneixements teòrics i els instruments tècnics per a capacitar als estudiants en el desenvolupament de relacions d'ajuda, a nivell familiar. Donat que es tracta d'una assignatura de tercer any és recomenable que l'estudiant hagi cursat les assignatures "Metodología de la Intervención en el Treball Social de Casos" i "Dimensió individual en el Treball Social de Casos".

Professorat

Josefa Cardona Cardona. Doctora per la Universitat de les Illes Balears (UIB). Diplomada en Treball Social, Psicòloga, Mediatra i Terapeuta Familiar. Professora Titular d'Escola Universitària de l'Àrea de Treball Social i Serveis Socials de la UIB. Co-Directora del Màster en Mediació de Conflictes Familiars, Civils i Mercantils de la UIB i membre del Grup de Recerca 'Conflicte, Canvi i Treball Social' de la UIB.

Maria Elena Cuartero Castañer, Diplomada en Treball Social per la Universitat de les Illes Balears. Màster en Atenció Sociosanitària per la UIB. Postgrau en Intervenció Familiar Sistèmica i Intervenció Estratègica Breu. Màster en Mediació de Conflictes Familiars, Civils i Mercantils. Membre del Grup de Recerca 'Conflicte, Canvi i Treball Social' de la UIB. Professora ajudant de l'àrea de Treball Social i Serveis Socials de l'UIB des de 2011.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	21921 - Dimensió Familiar en el Treball Social de Casos
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Consuelo Vañó Piedra, Llicenciada en Psicologia per la Universitat de València, Màster en Mediació de Conflictes Familiars, Terapeuta Familiar. Professora Associada Treball Social i Serveis Socials de la UIB. Actualment treballa al Servei de Menors del Consell Insular.

Requisits

Donat que es tracta d'una assignatura de tercer any és aconsellable que l'estudiant hagi cursat l'assignatura de *Relació d'Ajuda* de primer curs i *Metodologia de la Intervenció en el Treball Social de Casos i Dimensió Individual en el Treball Social de Casos*, ambdues de segon curs.

Competències

L'assignatura de *Dimensió Familiar del Treball Social de Casos* pretén adquirir coneixements teòrics que permetin una reflexió sobre la naturalesa, la identitat i les funcions del Treball Social de Casos a nivell familiar:

- Introduir a l'estudiant en l'estudi del model centrat en la tasca, el model basat en la solució i el model de comunicació-interacció que li permeti una millor comprensió del Treball Social de casos a nivell familiar
- Aprofundir en l'adquisició de coneixements teòrics-pràctics sobre els diferents moments del procés metodològic a nivell familiar
- Aprofundir teòricament en l'estudi de l'entrevista familiar així com altres tècniques facilitadors en diferents conteses de la relació d'ajuda
- Ajudar a l'estudiant en el procés d'integració de la teoria construint de forma conjunta, protocols per a la intervenció que li facilitin adquirir un procediment rigorós i científic

Específiques

- * CE2. Capacitat de preparar, produir, implementar i avaluar plans i projectes d'intervenció.
- * CE3. Capacitat d'interactuar amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats aplicant els mètodes, models, estratègies i tècniques de treball social.
- * CE4. Utilitzar la mediació com a estratègia d'intervenció destinada a la resolució alternativa de conflictes.

Genèriques

- * CG5. Capacitat d'establir relacions professionals, identificant necessitats, problemes, dificultats i conflictes, a fi d'identificar la forma més adequada de intervenció..

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

El temari s'estructura en tres apartats clarament definits. En primer lloc, comprendre les singularitats de les persones i les seves famílies vers l'estudi i la construcció d'una aliança d'ajuda donant l'oportunitat de construir hipòtesis vinculades a l'estructura familiar i el cicle vital.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	21921 - Dimensió Familiar en el Treball Social de Casos
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

En segon terme, el procés de construcció del procés metodològic, l'estudi del sistema familiar i el diagnòstic, procés que ja inclou la perspectiva de l'individu en relació al seu context, incorporant aquelles situacions de dificultats que motiven la relació d'ajuda, així com les fortaleces que faran viable un projecte pel canvi.

I per últim, els temes dedicats exclusivament al procés d'intervenció.

Continguts temàtics

Tema 1. TREBALL SOCIAL DE CASOS A NIVELL FAMILIAR.

1. Els primers estudis en Treball Social amb famílies: Evolució històrica i principals aportacions del Treball social al desenvolupament del treball psicosocial amb famílies.
2. Principals corrents en el desenvolupament del Treball Social amb famílies.Tendències actuals.

Tema 2. EL PROCÈS DE COMPREENSIÓ DEL SISTEMA FAMILIAR

1. Què estudiar i com
2. Mapes relacionals i preguntes d'exploració
3. Pràctiques per generar cooperació amb la família

TEMA 3. EL PROCÉS METODOLÒGIC I D'AJUDA

1. Particularitats i característiques pròpies del procés metodològic a nivell familiar.
2. Propostes relacionals i cooperació professional. Característiques de la demanda i la definició del context d'intervenció.
3. Circularitat, hipotetització i multiparcialidad com a capacitat del professional per conduir l'investigació. Altres formes de conduir un procés constructiu de comprensió

TEMA 4. COMPENDRE I POTENCIAR EL SISTEMA FAMÍLIAR A TRAVÉS DE L'ENTREVISTA

1. L'encontre amb la família: comunicació afectiva,desenvolupament d'una relació vincular,de cooperació i ètica
2. Habilitats,tècniques i actituds en els primers contactes: Escolta activa, acomodació, joinig,Identificació dels punts forts de la família.
3. Principals àrees d'estudi en el Treball Social Familiar i tipus de preguntes per l'exploració.
4. Caracterització de la primera entrevista. Etapes i desenvolupament de la primera entrevista familiar. Construcció del context inicial d'intervenció amb la família. Pràctiques que es posen en marxa a l'hora de definir el context d'intervenció inicial amb la família. Protocol per l'avaluació de la primera entrevista
5. Entrevistes posteriors per comprendre i potenciar el sistema familia

TEMA 5. EL DIAGNÒSTIC SOCIAL-FAMILIAR-RELACIONAL I EL PROJECTE D'INTERVENCIÓ

1. Pautes per construir un diagnòstic familiar
2. La posta en comú del diagnòstic amb la família. Entrevista de codiagnòstic i construcció del context d'intervenció pel canvi. Pràctiques que es posen en marxa a l'hora de definir el context d'intervenció pel canvi amb la família.
3. L'acord de compromisos o contracte.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	21921 - Dimensió Familiar en el Treball Social de Casos
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

4. Elements presents en l'elaboració del projecte d'intervenció a nivell familiar. Disseny d'un projecte.

TEMA 6. EL PROCÉS D'INTERVENCIÓ. AVALUACIÓ I FINALITZACIÓ DEL PROCÉS D'AJUDA

1. Elements a tenir en compte en el procés d'intervenció pel canvi
2. Disseny d'un procés d'intervenció
4. La finalització del procés d'intervenció. Avaluació del procés per part de la família y del sistema professional.

Metodologia docent

L'assignatura és especialment instrumental. Això implica l'adquisició de coneixements teòrics i l'adquisició i entrenament de les habilitats tècniques. Per això l'espai pràctic de l'assignatura té un pes molt important, tant a la seva vessant presencial com a l'estudi autònom.

Volum de treball

Les classes magistrals i l'estudi de casos tendran una periodicitat setmanal, mentres que les classes pràctiques tindran una periodicitat quinzenal. A l'assignatura el treball autònom és imprescindible pel desenvolupament de les classes pràctiques presencials.

Activitats de treball presencial

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes Magistrals	Grup gran (G)	A través de les exposicions de continguts fetes per la professora i de la discussió de les lectures fetes pels alumnes, es pretén que l'alumne analitzi i compregui els continguts bàsics de cada tema.	21
Classes teòriques	Estudi de Casos. Realització d'exercicis dins l'aula	Grup gran (G)	Anàlisi de casos i visualització d'enregistraments de video. Durant el transcurs de les classes teòriques, la professora exposarà exercicis que s'entregaran al final de la classe. La presentació correcta d'aquests exercicis s'avaluarà positivament sobre la nota final dels crèdits teòrics. (Fins un 5% .Aquests exercicis són opcionals i la no presentació dels mateixos no tindrà repercussió sobre la nota.	6
Classes pràctiques	Laboratori	Grup mitjà (M)	Aprentatge basat en problemes-solucions i estudi de casos mitjançant l'ús de role- playing dels estudiants. De forma quinzenal, els alumnes realitzaran dues hores de pràctiques que consistiran en l'aprenentatge basat en problemes i l'estudi d'un cas mitjançant l'ús del role-playing. L'assistència és obligatòria i per poder ser avaluat cal assistir almenys al 85 % de les pràctiques (una justificada i una sense justificar) i aportar un protocol guia per les entrevistes que es treballarà dins la classe. Els alumnes han de realitzar 2	15

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	21921 - Dimensió Familiar en el Treball Social de Casos
Grup	Grup 1, IS
Guia docent	A
Idioma	Català

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
			intervencions en el rol de treballadors socials durant el transcurs dels crèdits pràctics.	
Avaluació	Examen	Grup gran (G)	Per a avaluar l'adquisició de part de les competències relacionades amb l'assignatura, sobre el temari i sobre lectures seleccionades, es realitzaran dos examens: un de proves de resposta curta (2 de novembre) i un de proves de resposta curta tipus test (21 desembre). Les proves per avaluar les lectures seleccionades seran proves de resposta curta tipus test.	3

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Campus Extens.

Activitats de treball no presencial

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi de la matèria per l'examen	Adquisició de continguts relacionats amb la matèria i les lectures seleccionades que seran avaluats a l'examen de la matèria	60
Estudi i treball autònom individual o en grup	Elaboració dels protocols i treball final	Protocols-guia per l'estudi i la intervenció de cada sessió de pràctica de Laboratori. Els estudiants acudirán obligatoriament a les sessions de crèdits pràctics amb un protocol-guia que es treballarà dins la classe. En cas d'absència justificada l'estudiant tindrà un termini de set dies per acudir a tutoria amb el protocol-guia. El primer dia de classe es presentarà un cronograma de l'assignatura amb els continguts de cada protocol-guia. El treball final consisteix en l'edició d'un DVD amb entrevistes gravades del desenvolupament del procés metodològic i d'ajuda treballat a les sessions pràctiques. Aquesta tasca inclou l'entrega dels protocols-guia utilitzats a les sessions pràctiques millorats.	45

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

A continuació s'indiquen les tècniques i els criteris que s'empraran per a avaluar l'assignatura, així com la ponderació i la nota mínima que permetrà calcular la qualificació final de cada alumne. La qualificació final de l'assignatura es calcularà ponderant les qualificacions obtingudes en les diferents activitats d'avaluació. L'assistència a les classes pràctiques és obligatòria. Els estudiants que acumulin menys d'un 85% d'assistència a les pràctiques, no podran superar l'assignatura, atès que les pràctiques no són recuperables.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	21921 - Dimensió Familiar en el Treball Social de Casos
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Examen

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	Per a avaluar l'adquisició de part de les competències relacionades amb l'assignatura, sobre el temari i sobre lectures seleccionades, es realitzaran dos examens: un de proves de resposta curta (2 de novembre) i un de proves de resposta curta tipus test (21 desembre). Les proves per avaluar les lectures seleccionades seràn proves de resposta curta tipus test.
Criteris d'avaluació	Grau de coneixement de la matèria. Per a avaluar l'adquisició de part de les competències relacionades amb l'assignatura, sobre el temari i sobre lectures seleccionades, es realitzaran dos examens: un de proves de resposta curta (2 de novembre) i un de proves de resposta curta tipus test (21 desembre). Les proves per avaluar les lectures seleccionades seràn proves de resposta curta tipus test. Els examens es duràn a terme durant el període d'avaluació continuada : 26 d'octubre i 21 de desembre

Percentatge de la qualificació final: 50% amb qualificació mínima 5

Elaboració dels protocols i treball final

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Informes o memòries de pràctiques (no recuperable)
Descripció	Protocols-guia per l'estudi i la intervenció de cada sessió de pràctica de Laboratori. Els estudiants acudiran obligatoriament a les sessions de crèdits pràctics amb un protocol-guia que es treballarà dins la classe. En cas d'absència justificada l'estudiant tindrà un termini de set dies per acudir a tutoria amb el protocol-guia. El primer dia de classe es presentarà un cronograma de l'assignatura amb els continguts de cada protocol-guia. El treball final consisteix en l'edició d'un DVD amb entrevistes gravades del desenvolupament del procés metodològic i d'ajuda treballat a les sessions pràctiques. Aquesta tasca inclou l'entrega dels protocols-guia utilitzats a les sessions pràctiques millorats.
Criteris d'avaluació	De forma quinzenal, els alumnes realitzaran dues hores de pràctiques que consistiran en l'aprenentatge basat en problemes i l'estudi d'un cas mitjançant l'ús del role-playing. L'assistència és obligatòria. Per poder ser avaluat cal: 1- Assistir almenys al 85 % de les pràctiques (una justificada i una sense justificar) 2- Aportar un protocol guia per les entrevistes que es treballarà dins la classe. Els estudiants acudiran obligatoriament a les sessions de crèdits pràctics amb un protocol-guia que es treballarà dins la classe. En cas d'absència justificada l'estudiant tindrà un termini de set dies per acudir a tutoria amb el protocol-guia. El primer dia de classe es presentarà un cronograma de l'assignatura amb els continguts de cada protocol-guia. 3- Realitzar 2 intervencions en el rol de treballadors socials durant el transcurs dels crèdits pràctics. El treball final consisteix en l'edició d'un DVD amb entrevistes gravades del desenvolupament del procés metodològic i d'ajuda treballat a les sessions pràctiques. Aquesta tasca inclou l'entrega dels protocols-guia utilitzats a les sessions pràctiques millorats. (En cas de no presentar el treball final a la convocatòria complementària o suspendre es podrà recuperar a la convocatòria extraordinària sempre i quan s'hagi complert els 3 criteris anteriors)

Percentatge de la qualificació final: 50% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

A la bibliografia bàsica es troben el textos més utilitzats pel desenvolupament del temari.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	21921 - Dimensió Familiar en el Treball Social de Casos
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Bibliografia bàsica

Beyebach, Mark. (2006). *24 ideas para una psicoterapia breve*. Barcelona: Herder

Beyebach, M. y Herrero, M. (2010). *200 tareas en terapia breve*. Barcelona: Herder

Fernández, T. y Ponce de León, L. (2011). *Trabajo Social con familias*. Madrid: Ediciones Aacadémicas

Friedlander, M. L., Escudero, V. y Heatherington, L. (2009). *La alianza terapéutica en la terapia familiar y de pareja*. Barcelona: Editorial Paidós.

Lipchik, E. (2004). *Terapia centrada en la solución. Más allá de la técnica. El trabajo con las emociones y la relación terapéutica*. Madrid: Amorrortu.

Ripol-Millet, A. (2001). *Familias, Trabajo Social y Mediación*. Barcelona: Paidós.

Ripol-Millet, A. (2011). *Estrategias de mediación en asuntos familiares*. Madrid: Ed. Reus.

Rosenberg, Marshall B. (2006). *Comunicación no violenta. Un lenguaje de vida*. Buenos Aires: Gran Aldea editores.

Satir, V. (1991). *Nuevas relaciones humanas en el núcleo familiar*. México: Editorial Pax.

Segado, S. (2011). *Nuevas tendencias en Trabajo Social con Familias*. Madrid: Trotta.

White, M. (2002). *Reescribir la vida. Entrevistas y ensayos*. Barcelona: Gedisa.

VV.AA (2003). *Manual para el Trabajo Social de acompañamiento en los itinerarios de inserción*. Madrid: Colegio Oficial de Trabajadores Sociales de Madrid

Bibliografia complementària

Andolfi, M. (2003). *El coloquio relacional*. Barcelona: Paidós.

Biestek, J. (1966). *Las relaciones de Casework*. Madrid: Aguilar.

Bernler, G. y Jonson, L. (1997). *Teoría para el Trabajo Psicosocial*. Buenos Aires: Espacio Editorial.

De la Red, N. (1993). *Aproximaciones al Trabajo Social*. Madrid: S. XXI.

Diez F. y Tapia, G. (2000). *Herramientas para trabajar en mediación*. Buenos Aires: Paidós.

Du Ranquet, M. (1996). *Los modelos en Trabajo Social. Intervención con personas y familias*. Madrid: S.XXI.

Escartín, Maria José et al. (1997). *Introducción al Trabajo Social II (Trabajo Social con individuos y familias)*. Alicante: Aguacilar.

Fernández, T. (Coord.). (2004). *Trabajo Social con casos*. Madrid: Alianza Editorial.

Fernández Liria, A. y Rodríguez Vega, B. (2002). *Habilidades de entrevista para psicoterapeutas*. Bilbao: Desclée de Brouwer.

Freeman, J. Epston, D. Lobovits, D. (2001). *Terapia narrativa para niños. Aproximación a los conflictos familiares a través del juego*. Barcelona: Paidós.

Gracia, E. Musitu, G. (2000). *Psicología social de la familia*. Barcelona: Paidós.

Hamilton, G. (1960). *Teoría y práctica del Trabajo Social de Casos*. México: Prensa Médica Mexicana.

Hudson O'Hanlon, W. y Weiner-Davis, M. (1990). *En busca de soluciones*. Barcelona: Paidós.

Ituarte, A. (1992). *Procedimiento y proceso en Trabajo Social Clínico*. Madrid: S.XXI.

López, S. y Escudero, V. (2003). *Familia evaluación e intervención*. Madrid: Editorial CCS.

Madanes, Cloé. (1997). *Violencia Masculina*. Barcelona: Granica.

Martín, M. Miranda, F. y Vegas A. (1996). *Manual de indicadores para el diagnóstico social*. Bilbao: Colegios Oficiales de Diplomados en Trabajo Social y Asistentes Sociales de la Comunidad Autónoma Vasca.

McGoldrick, M y Gerson, R. (1987). *Genogramas en la evaluación familiar*. Barcelona: Editorial Gedisa.

Midori, S. y Brown, J. (1998). *La práctica de la terapia de familia. Elementos clave en diferentes modelos*. Bilbao: Desclée De Brouwer.

Pérez de Ayala, E. (1999). *Trabajando con familias. Teoría y práctica*. Zaragoza: Editorial Libros Certeza y Consejo General.

Quintero Velásquez, A.M. (1997). *Trabajo Social y procesos familiares*. Buenos Aires: Editorial Lumen Humanitas.

Richmond, M.E. (1995). *El caso social individual y el diagnóstico social. Textos seleccionados*. Madrid: Talasa.

Rossell, T. (1989). *La entrevista en el Trabajo Social*. Barcelona: Euge.

Any acadèmic	2016-17
Assignatura	21921 - Dimensió Familiar en el Treball Social de Casos
Grup	Grup 1, 1S
Guia docent	A
Idioma	Català

Sánchez, A. (2000). *Intervención microsocial : Trabajo Social con individuos y familias*. Murcia: Edición Diego Marín.

Satir, V. (1986). *Psicoterapia familiar conjunta*. México: Prensa Médica Mexicana.

Trigueros, I y Mondragón, J. (2002). *Manual de ayuda a domicilio. Formación teórico práctica*. Madrid: Editorial Siglo XXI.

